

” Зданевич Л., Фроленкова Н., Цегельник Т., Казакова Н. Педагогічна деонтологія як етична норма підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до роботи в інклюзивному середовищі. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2026. Том 14, № 1. С. 44-50. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-006>.

Zdanevych L., Frolenkova N., Tsehelnik T., Kazakova N. Pedagogichna deontologhiia yak etychna norma pidhotovky vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity do roboty v inkluzyivnomu seredovyschi [Pedagogical deontology as an ethical norm of preparing preschool teachers for work in an inclusive environment]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2026. Vol. 14, No 1. S. 44-50. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-006>.

УДК 37.013.42:373.2

DOI: 10.31110/2616-650X-vol14i1-006

**Лариса ЗДАНЕВИЧ¹, Надія ФРОЛЕНКОВА²,
Тетяна ЦЕГЕЛЬНИК³, Наталія КАЗАКОВА⁴**

^{1, 2, 4} Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Україна

³ Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

¹ <https://orcid.org/0000-0001-8387-2143>, larisazdan@ukr.net

² <https://orcid.org/0000-0002-0501-2137>, nadiychuk@ukr.net

³ <https://orcid.org/0000-0001-7643-0208>, sveettana@ukr.net

⁴ <https://orcid.org/0000-0003-1499-3448>, natvikt@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ ЯК ЕТИЧНА НОРМА ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація. Стаття присвячена аналізу педагогічної деонтології як ключової етичної норми, що забезпечує якісну підготовку вихователів закладів дошкільної освіти до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. Метою дослідження є розкриття педагогічної деонтології як етичної норми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до роботи в інклюзивному середовищі, що передбачає поєднання теоретичних засад професійної етики та практичних аспектів організації освітнього процесу. У ході наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання: аналіз і синтез, порівняння, систематизація, узагальнення та логіко-теоретичне моделювання. Результати дослідження показують, що педагогічна деонтологія та етика становлять основу професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти, оскільки саме вони визначають систему обов'язків, правила поведінки та моральну відповідальність перед дитиною, колективом і суспільством у цілому. У процесі дослідження зроблено висновок, що поєднання традиційних гуманістичних цінностей із сучасними педагогічними підходами формує комплекс професійних орієнтирів, завдяки чому забезпечується гармонія між знаннями, переконаннями та практичними діями вихователя. Показано, що дотримання етичних норм сприяє становленню педагога як морального прикладу для вихованців і водночас виступає важливим чинником розвитку його професійної культури. У дослідженні доведено, що діяльність вихователя в умовах інклюзивного середовища має низку специфічних особливостей, зумовлених як нормативно-правовими вимогами, так і реальними освітніми потребами дітей. Показано, що вихователь повинен розробляти індивідуальні програми розвитку, поєднувати групові та індивідуальні форми роботи, застосовувати диференційований підхід, організовувати співпрацю з батьками та фахівцями команди супроводу. Досліджено, що інклюзивна освіта потребує створення психологічно комфортного та безбар'єрного середовища, застосування спеціальних методик, які забезпечують інтеграцію дитини в колектив і сприяють її всебічному розвитку. Практичне значення дослідження полягає у визначенні педагогічної деонтології як дієвого механізму професійного зростання вихователів і підвищення якості інклюзивної дошкільної освіти.

Ключові слова: педагогічна деонтологія; професійна етика; етика; вихователь; інклюзія; дошкільна освіта.

**Larysa ZDANEVYCH¹, Nadiia FROLENKOVA²,
Tetiana TSEHELNYK³, Natalia KAZAKOVA⁴**

^{1, 2, 4} Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Ukraine

³ Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University, Ukraine

¹ <https://orcid.org/0000-0001-8387-2143>, larisazdan@ukr.net

² <https://orcid.org/0000-0002-0501-2137>, nadiychuk@ukr.net

³ <https://orcid.org/0000-0001-7643-0208>, sveettana@ukr.net

⁴ <https://orcid.org/0000-0003-1499-3448>, natvikt@ukr.net

PEDAGOGICAL DEONTOLOGY AS AN ETHICAL NORM OF PREPARING PRESCHOOL TEACHERS FOR WORK IN AN INCLUSIVE ENVIRONMENT

Abstract. The article analyzes pedagogical deontology as a key ethical norm that ensures the quality of training for preschool teachers to work in an inclusive educational environment. The purpose of the study is to reveal pedagogical deontology as an ethical norm for preparing preschool teachers for work in an inclusive environment, combining theoretical foundations of professional ethics with the practical aspects of organizing the educational process. The research employed general scientific methods of cognition: analysis and synthesis, comparison, systematization, generalization, and logical-theoretical modeling. The results show that pedagogical deontology and ethics form the basis of a preschool teacher's professional activity, as they determine the system of duties, rules of conduct, and moral responsibility toward the child, the collective, and society as a whole. The study concludes that integrating traditional humanistic values with modern pedagogical approaches yields professional guidelines that ensure harmony among the teacher's knowledge, beliefs, and practical actions. It is demonstrated that adherence to ethical norms not only establishes the teacher as a moral role model for children but also serves as an important factor in developing professional culture. The study shows that the teacher's activity in an inclusive environment has specific features

determined by both regulatory requirements and children's real educational needs. It is shown that the teacher must design individual development programs, combine group and individual forms of work, apply a differentiated approach, and organize cooperation with parents and support specialists. The research reveals that inclusive education requires creating a psychologically comfortable, barrier-free environment and applying specialized methods that facilitate the child's integration into the group and support their overall development. The practical significance of the study lies in defining pedagogical deontology as an effective mechanism for teachers' professional growth and for improving the quality of inclusive preschool education.

Key words: pedagogical deontology; professional ethics; ethics; teacher; inclusion; preschool education.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зростання суспільного запиту на забезпечення рівного доступу до освіти для всіх дітей актуалізує потребу у формуванні високих морально-етичних стандартів професійної діяльності педагога. Педагогічна деонтологія розробляє правила та норми поведінки педагога у сфері його професійної діяльності [10]. У даному контексті педагогічна деонтологія постає як науково-практична основа, що регламентує поведінку вихователя відповідно до принципів обов'язку, відповідальності, гуманізму, толерантності та справедливості, а також забезпечує гармонізацію взаємин у системі «вихователь – дитина – суспільство».

Важливим аспектом підготовки вихователів є оволодіння етичними нормами, що регулюють професійну діяльність у закладах дошкільної освіти та визначають її якість у інклюзивному середовищі. Адже ефективність інклюзії залежить не лише від наявності нормативно-правової бази та спеціальних методик, але й від здатності педагога усвідомлено діяти відповідально, дотримуючись моральних принципів та застосовуючи індивідуальний підхід. Таким чином, педагогічна деонтологія як етична норма виступає ключовим чинником професійної підготовки вихователів до роботи з дітьми, що мають різні освітні потреби, сприяючи реалізації їхнього потенціалу та соціальної інтеграції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання педагогічної деонтології як етичної норми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до роботи в інклюзивному середовищі достатньо висвітлене у вітчизняній науковій літературі, що підтверджує актуальність проблематики у сучасному освітньому дискурсі України. Значний внесок у розвиток цієї теми зробила О. Ємчик [6], яка розробила програму навчальної дисципліни, присвячену педагогічній етиці вихователя, що є ключовою складовою професійної культури педагога. Важливі акценти на проблематиці формування професійної етики майбутніх вихователів ЗДО знаходимо у працях І. Ірклієнко [7], яка аналізує роль педагогічних задач у становленні ціннісних орієнтирів майбутнього спеціаліста. Не менш вагомим є внесок Ю. Шевченка [11], котрий у своєму навчально-методичному посібнику комплексно окреслює засади педагогічної деонтології як системи моральних норм і правил поведінки вихователя.

Окрему увагу варто звернути на позицію О. Волошиної та В. Андрєєвої [5], які розглядають деонтологічну культуру як складову професійної готовності вчителя, наголошуючи на її безпосередньому впливі на якість освітнього процесу, зокрема й в інклюзивному середовищі. У цьому контексті цінними є і напрацювання Н. Венцевої [4], яка, досліджуючи історичні аспекти педагогічної деонтології, окреслює витоки формування професійної етики українського педагога. Практичний вимір теми представлений у роботах Т. Богдан та співавторів [2; 3], де аналізуються особливості роботи вихователя в умовах інклюзії, з урахуванням необхідності дотримання етичних принципів і норм у щоденній професійній діяльності.

Суттєвий вплив на сучасне розуміння деонтології в дошкільній освіті мають і нормативні документи. Зокрема, Державний стандарт дошкільної освіти [1], методичні рекомендації щодо організації навчання дітей з особливими освітніми потребами [9], а також лист МОН про запровадження безбар'єрності [8] створюють законодавче підґрунтя для інтеграції етичних вимог у практику освітян. Означені документи не лише задають рамки професійної діяльності вихователя, але й орієнтують її на гуманістичні та інклюзивні цінності.

Отже, попри достатню кількість літератури з даної теми, відчувається нестача систематизованого матеріалу, що комплексно поєднував би педагогічну деонтологію та інклюзивну практику дошкільної освіти. Саме тому у цьому дослідженні було здійснено аналіз, групування та узагальнення наукових і нормативних джерел, що дозволило подати їх у світлі теми підготовки вихователів до роботи в інклюзивному середовищі.

Методологічною основою дослідження є поєднання етичного, педагогічного та філософського підходів, що дозволяє розглядати педагогічну деонтологію як інтегральну систему професійних норм і цінностей. У процесі роботи застосовано загальнонаукові методи аналізу та синтезу для визначення змісту педагогічної етики й деонтології, порівняльний метод для зіставлення законодавчих вимог та реальної практики роботи вихователів у закладах дошкільної освіти, а також системний підхід, який дав змогу комплексно розглянути етичні норми, особливості інклюзивного середовища та проблеми професійної діяльності педагогів у їх взаємозв'язку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність наукових праць у сфері інклюзивної освіти, питання осмислення педагогічної деонтології як етичного підґрунтя професійної діяльності вихователя залишаються малодослідженими. Автори вважають, що недостатньо уваги приділяється визначенню механізмів реалізації етичних норм у щоденній роботі з

дітьми, що мають особливі освітні потреби; відсутні ґрунтовні підходи до інтеграції деонтологічних принципів у програми підготовки майбутніх педагогів, а також актуальним залишається пошук шляхів формування у вихователів відповідальності не лише на рівні професійної компетентності, а й моральних переконань. Це зумовлює необхідність подальшого вивчення взаємозв'язку між етикою, деонтологією та практикою інклюзивної освіти.

Метою дослідження є розкриття педагогічної деонтології як етичної норми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до роботи в інклюзивному середовищі, що передбачає поєднання теоретичних засад професійної етики та практичних аспектів організації освітнього процесу. У межах цієї мети завдання дослідження зводяться до трьох напрямів: по-перше, визначити сутність педагогічної деонтології та її взаємозв'язок з етикою як основою професійної діяльності вихователя; по-друге, охарактеризувати особливості роботи педагога в інклюзивному середовищі з урахуванням законодавчих вимог і практичних реалій; по-третє, виявити проблеми реалізації етичних норм у дошкільній освіті та окреслити можливі напрями їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна деонтологія у сучасному науковому розумінні постає як міждисциплінарна наука, що поєднує етику, педагогіку та філософію, розкриваючи систему обов'язків, моральних вимог і професійних норм у діяльності педагога. За визначенням Ю. Шевченка [11], вона є наукою про професійну поведінку педагогічного працівника, яка ґрунтується на морально-етичних принципах – обов'язку, відповідальності, справедливості, честі, гідності, гуманності та демократичності. Це не лише теоретичне вчення, а й практичний інструмент організації педагогічної діяльності, покликаний гармонізувати відносини між особистими та суспільними інтересами, уникати шкоди дитині та створювати умови для її всебічного розвитку.

Педагогічна деонтологія є не лише сучасною науковою дисципліною, а й спадкоємицею багатовікових традицій морального виховання. Вона інтегрує етичні, культурні й професійні орієнтири, формує принципи поведінки педагога у системі «людина – людина» та визначає його відповідальність перед суспільством. Її складовими є морально-етичні норми, педагогічна етика як базова основа, професійні принципи (справедливість, гуманність, повага до гідності дитини), а також здатність педагога бути взірцем і наставником, що поєднує знання й переконання у щоденній практиці.

Функції педагогічної деонтології окреслюють її місце у професійній діяльності педагога як науки, що поєднує моральні принципи та практичні засади виховання. Вона забезпечує як формування професійних цінностей, так і створення умов для їх реалізації у взаєминах між педагогом, дитиною та суспільством [4].

Таблиця 1

Функції педагогічної деонтології

Функція	Зміст
Науково-теоретична	Визначає сутність професійного обов'язку педагога, його готовність до етичної діяльності.
Аксіологічна	Формує ціннісні орієнтири та моральні позиції, що регулюють професійну поведінку.
Конструктивно-технічна	Забезпечує методи й форми реалізації професійних обов'язків та створює морально-психологічний клімат.
Прогностична	Окреслює перспективи розвитку професійної культури педагога та нових напрямів його діяльності.

Примітка: систематизовано авторами на основі джерела [4]

У працях Н. Венцевої [4] підкреслюється, що педагогічна деонтологія нерозривно пов'язана з педагогічною етикою, адже саме вона є теоретичною основою формування професіоналізму та компетентності сучасного вихователя. Етичні норми виступають конкретизацією загальнолюдських моральних принципів у контексті освітньої практики, регулюючи взаємини педагога з дітьми, батьками й колегами. При цьому наголошується на тяглоті традиції: ще античні мислителі та класики педагогічної думки (Авіценна, Квінтіліан) визначали моральний обов'язок учителя як приклад для наслідування, необхідність високої освіченості, тактовності, міри у заохоченнях і покараннях.

Професійна етика в закладі дошкільної освіти виступає не лише регулятором професійної поведінки вихователя, а й важливим чинником формування його особистісної та професійної культури. Актуальність цієї проблематики зумовлена тим, що сучасна система освіти перебуває у стані постійних соціально-економічних трансформацій, що вимагає від педагогів високого рівня моральної відповідальності, толерантності, здатності до гуманного ставлення й професійного самовдосконалення. Як зазначає О. Ємчик, формування професійної етики майбутнього вихователя ЗДО починається з розвитку моральних якостей педагога й триває упродовж усього професійного життя, виявляючись у практичній діяльності, особистому досвіді та системі підвищення кваліфікації [6].

Норми професійної етики у дошкільній освіті визначаються як сукупність загальнолюдських і спеціально-професійних вимог, що регламентують поведінку вихователя стосовно дітей, їхніх батьків, колег і суспільства в цілому. Дослідження І. Ірклієнко показує, що структура етики як науки охоплює

описову, нормативну, професійну та педагогічну етику, які у сфері дошкільної освіти трансформуються у конкретні професійні правила: дотримання принципів справедливості, гуманності, поваги до гідності дитини; відмова від дискримінації; відповідальність за результати виховання; конфіденційність інформації про вихованців; толерантність і повага до колег [7]. Розглянемо етичні норми, якими мають оволодіти вихователі закладів дошкільної освіти в процесі підготовки до роботи в інклюзивному середовищі на рис.1.

Рис. 1. Етичні норми майбутніх вихователів ЗДО

Таким чином, етичні норми підготовки вихователів ЗДО становлять цілісну систему морально-професійних орієнтирів, яка забезпечує якість педагогічної діяльності й водночас підвищує статус вихователя як носія цінностей гуманізму, гідності та соціальної справедливості [6; 7].

Особливості роботи вихователів у закладах дошкільної освіти в інклюзивному середовищі розглядаються як у законодавчих актах, так і в науково-методичній літературі. Згідно із Законом України «Про освіту» та змінами 2018 року, обов'язковими умовами якісної інклюзії є визначення особливих освітніх потреб дитини, підвищення кваліфікації педагогів, створення інклюзивного освітнього середовища, забезпечення дітей спеціальними засобами корекції розвитку та здійснення психолого-педагогічного супроводу з обов'язковим залученням батьків [9]. Законодавство також передбачає формування індивідуальних програм розвитку (ІПР), які складаються командою супроводу, включаючи вихователя, психолога та інших фахівців. Це забезпечує врахування особистісних потреб кожної дитини та корекцію плану у процесі навчання.

Таблиця 2

Практичні заходи організації роботи вихователя у ЗДО з урахуванням особливих освітніх потреб дитини

Особливі освітні потреби дитини	Практичні заходи вихователя
Затримка психічного розвитку (ЗПР)	Оптимізація темпу роботи; контроль рівня втомлюваності; поетапне виконання завдань; формування зв'язку «слово – сприймання – уявлення»; підтримка й похвала; розвиток інтересу до діяльності; встановлення емпатійних взаємин.
Розлади аутистичного спектра (РАС)	Визначення мотивів небажаної поведінки; заміна негативних реакцій на прийнятні форми (прохання, звернення по допомогу); застосування стратегії «гасіння»; формування діапазону прохань; створення передбачуваного режиму та безпечного середовища.
Порушення мовлення	Індивідуальні та групові заняття з розвитку мовлення; використання логопедичних ігор та вправ; забезпечення доступності мовленнєвого середовища; співпраця з логопедом; застосування візуальних підказок.
Порушення слуху	Використання жестової мови чи альтернативних засобів комунікації; застосування технічних засобів корекції (слухові апарати, підсилювачі звуку); організація зорової підтримки (картки, малюнки); дотримання чіткого артикуляційного мовлення.
Порушення зору	Використання спеціальних дидактичних матеріалів (тактильні книги, рельєфні зображення); забезпечення контрастного освітнього середовища; читання з використанням шрифту Брайля; розвиток просторової орієнтації.
Порушення опорно-рухового апарату	Забезпечення безбар'єрного простору (пандуси, поручні, меблі відповідної висоти); організація фізичних вправ відповідно до можливостей дитини; використання спеціальних пристосувань; формування партнерської підтримки з боку однолітків.
Комплексні порушення	Розробка індивідуальної програми розвитку (ІПР) з урахуванням поєднаних особливостей; інтеграція кількох фахівців (логопеда, дефектолога, психолога); індивідуалізація освітнього маршруту; регулярний перегляд і корекція ІПР.

Примітка: систематизовано авторами на основі джерела [9]

Однак фактична практика роботи вихователів показує низку труднощів, пов'язаних із реалізацією цих вимог. Як підкреслюють Т. Богдан, Н. Розумейко та Н. Франчук, ключовою особливістю діяльності вихователя є поєднання групової та індивідуальної роботи, що вимагає вміння інтегрувати дітей із різними рівнями розвитку в одне освітнє середовище.

Вихователь має забезпечувати диференційований підхід, створювати умови для всебічного розвитку всіх дітей, формувати індивідуальні програми, узгоджені з батьками й адміністрацією закладу [2]. При цьому значні труднощі виникають через відсутність у вихователів медичної підготовки, що ускладнює оцінку діагнозів і визначення корекційних завдань.

Крім того, завдання вихователя в інклюзивній групі полягають у формуванні ціннісно-мотиваційного ставлення до професійної діяльності, опануванні спеціальних знань із психології та педагогіки, розвитку професійних умінь, а також у підготовці до роботи в умовах співіснування дітей із нормальним та порушеним розвитком. Як зазначає І. Возняк, особливу роль відіграє психологічна готовність вихователя до інклюзивної практики, що забезпечує якісну взаємодію з усіма дітьми та створення комфортного середовища [3]. Таким чином, законодавство визначає чіткі вимоги до організації інклюзивного навчання, однак у практиці вихователі часто стикаються з викликами щодо розробки індивідуальних програм, поєднання колективного та індивідуального підходів і підтримки тісної співпраці з батьками та командою супроводу. Це підтверджує розрив між нормативною базою та щоденними завданнями вихователя, що вимагає додаткової методичної і практичної підтримки [2; 3; 9].

Педагогічна деонтологія у практиці вихователів закладів дошкільної освіти в Україні передбачає створення безбар'єрного освітнього середовища та дотримання етичних норм професійної діяльності. Вихователь має забезпечувати умови, що сприяють розвитку потенціалу кожної дитини, зокрема з особливими освітніми потребами. Як зазначається у методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України, увага до дітей із затримкою психічного розвитку або розладами аутистичного спектра передбачає не лише дотримання санітарно-гігієнічних норм, але й формування вмінь послідовного виконання завдань, розвиток зв'язку між відчуттям і словом, створення психологічного комфорту та підтримку у взаєминах з однолітками [1]. Такий підхід відповідає етичним принципам педагогічної деонтології, оскільки вимагає від вихователя глибокої емпатії, здатності розуміти мотиви поведінки дитини та замінювати небажані реакції на прийнятні соціальні дії.

Водночас подолання труднощів сприяє усвідомлення вихователем моральної відповідальності у професійній діяльності. Проблеми педагогічної деонтології поділяються на типові та ситуативні, і саме розвиток деонтологічної культури дозволяє адекватно діяти в умовах непередбачуваних ситуацій, забезпечуючи гармонійні відносини з дітьми, колегами та суспільством. Поведінка вихователя має узгоджуватися з професійними вимогами, адже навіть найкращі методики втрачають ефективність без внутрішньої готовності діяти відповідально [5].

Узагальнюючи, можна стверджувати, що педагогічна деонтологія як етична норма у дошкільній освіті проявляється в поєднанні гуманістичних засад організації інклюзивного середовища, моральної відповідальності вихователя та практичного впровадження інноваційних підходів до виховання. Саме ці аспекти дозволяють сформувати у педагогів здатність не лише дотримуватися професійних стандартів, а й діяти у відповідності до високих етичних принципів.

Висновки. Педагогічна деонтологія й етика становлять фундамент професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти, оскільки визначають його обов'язки, норми поведінки та моральну відповідальність перед дитиною, колегами й суспільством. Вони інтегрують традиційні гуманістичні цінності з сучасними вимогами педагогічної практики, формуючи систему професійних орієнтирів і забезпечуючи єдність між знаннями, переконаннями та діями педагога. Саме через дотримання етичних принципів вихователь реалізує свою роль як наставника й прикладу для наслідування, а також створює підґрунтя для формування професійної культури.

Особливості роботи вихователя у закладах дошкільної освіти в інклюзивному середовищі зумовлюються як законодавчими вимогами, так і реальними потребами дітей з особливими освітніми потребами. Вихователь має не лише формувати індивідуальні програми розвитку, але й поєднувати групові та персоналізовані форми роботи, забезпечуючи диференційований підхід, співпрацю з командою супроводу й батьками. Інклюзивна освіта вимагає створення безбар'єрного освітнього простору, організації психологічно комфортного середовища та використання спеціальних педагогічних методик, що сприяють гармонійному розвитку кожної дитини та інтеграції її у колектив.

Практика демонструє наявність значних труднощів у роботі вихователів – від браку медичної підготовки й методичної підтримки до суперечностей між нормативною базою та щоденними завданнями. Подолання цих викликів можливе через розвиток деонтологічної культури вихователів, організацію систематичних програм підвищення кваліфікації, впровадження інноваційних освітніх проектів і розширення міжнародної співпраці. У цьому контексті педагогічна деонтологія виконує роль практичного інструменту, що дозволяє гармонізувати професійну діяльність з етичними нормами, підвищуючи якість інклюзивної освіти та утверджуючи гуманістичні засади у вихованні.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Доступність даних. Це дослідження не передбачало використання окремих наборів даних.

Використання засобів штучного інтелекту (ШІ). Під час підготовки цієї роботи автором не використано інструментів штучного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти України). 2021. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Богдан Т., Розумейко Н., Франчук Н. Особливості роботи вихователя ЗДО з дітьми дошкільного віку в умовах інклюзії. *Молодий вчений*. 2019. №10(74). С. 530–533. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1782>
3. Богдан Т.М. Особливості роботи вихователя ЗДО з дітьми дошкільного віку в умовах інклюзії. НУ «Чернігівський колегіум». 2019. URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2724/1/Osoblyvosti%20roboty%20vykhovatelya%20ZDO%20z%20ditmy%20doshkilnoho%20viku%20v%20umovakh%20inklyuzii.pdf>
4. Венцева Н. Місія педагогічної деонтології у вихованні української еліти на початку ХХ століття. Збірник наукових праць (*Педагогічні науки*). 2018. №2. С. 306. URL: <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/7-1.pdf>
5. Волошина О.В., Андреева В.І. Деонтологічна культура як складова професійної готовності вчителя. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems*. 2018. №52. С. 11–15. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5251>
6. Ємчик О.Г. Педагогічна етика вихователя ЗДО. Східноєвропейський нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2020. URL: https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/File/2020/03/pedagog_chna_etika_vihovatelya_zdo.pdf
7. Ірклієнко І.В. Формування професійної етики майбутнього вихователя ЗДО у процесі розв'язання педагогічних задач. Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. 2023. URL: <https://studbase.kubg.edu.ua/article/7316>
8. Лист МОН № 6/688-24 «Про методичні рекомендації щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг». mon.gov.ua. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii>
9. Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами. mon.gov.ua. 2019. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inklyuzivne-navchannya/2019/08/07/rekomendatsii_organizatsiya-navchannyaoop.pdf
10. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навч. посіб. Київ: ТОВ Агенство «Україна», 2019. 301 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inklyuzivne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
11. Шевченко Ю.М. Педагогічна деонтологія: навчально-методичний посібник. ВПЦ «Люкс». 2018. URL: <https://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2963/1/Посібник%20Шевченко.pdf>

References

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity Ukrainy) (2021). URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (in Ukrainian)
2. Bohdan, T. & Rozumeiko, N. & Franchuk N. (2019). Osoblyvosti roboty vykhovatelya ZDO z ditmy doshkilnoho viku v umovakh inklyuzii. *Molodyi vchenyi*. №10 (74). PP. 530–533. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1782> (in Ukrainian)
3. Bohdan T. M. (2019). Osoblyvosti roboty vykhovatelya ZDO z ditmy doshkilnoho viku v umovakh inklyuzii. NU «Chernihivskiy kolehium». URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2724/1/Osoblyvosti%20roboty%20vykhovatelya%20ZDO%20z%20ditmy%20doshkilnoho%20viku%20v%20umovakh%20inklyuzii.pdf> (in Ukrainian)
4. Ventseva N. (2018). Misiia pedahohichnoi deontolohii u vykhovanni ukrainskoi elity na pochatku KhKh stolittia. Zbirnyk naukovykh prats (*Pedahohichni nauky*). №2. P. 306. URL: <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/7-1.pdf> (in Ukrainian)
5. Voloshyna, O. V. & Andriieva, V. I. (2018). Deontolohichna kultura yak skladova profesiinoi hotovnosti vchytelia. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems*. №52. PP. 11–15. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5251> (in Ukrainian)
6. Iemchuk, O. H. (2020). Pedahohichna etyka vykhovatelya ZDO. *Skhidnoevropeiskiy nats. un-t im. Lesi Ukrainky*. URL: https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/File/2020/03/pedagog_chna_etika_vihovatelya_zdo.pdf (in Ukrainian)
7. Irkliienko, I. V. (2023). Formuvannya profesiinoi etyky maibutnoho vykhovatelya ZDO u protsesi rozviazannia pedahohichnykh zadach. *Kyivskiy un-t im. Borysa Hrinchenka*. URL: <https://studbase.kubg.edu.ua/article/7316> (in Ukrainian)
8. Lyst MON № 6/688-24 (2024). «Pro metodychni rekomendatsii shchodo zaprovadzhennia bezbariernosti osvitnikh posluh». mon.gov.ua. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii> (in Ukrainian)

9. Metodichni rekomendatsii shchodo orhanizatsii navchannia osib z osoblyvymy osvitimy potrebamy. mon.gov.ua. (2019). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2019/08/07/rekomendatsiorganizatsiya-navchannyaoop.pdf> (in Ukrainian)
10. Poroshenko, M. A. (2019). Inkluzyvna osvita: navch. posib., Kyiv: TOV Ahenstvo «Ukraina». 301 p. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf> (in Ukrainian)
11. Shevchenko, Yu. M. (2018). Pedahohichna deontolohiia: navchalno-metodychni posibnyk. VPTs «Liuks». URL: <https://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2963/1/Posibnyk%20Shevchenko.pdf> (in Ukrainian)

| Матеріал надійшов до редакції: 29.11.2025 р. | Прийнято до друку: 03.01.2026 р. | Опубліковано: 02.02.2026 р. |

